

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. balandžio 24 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Anatolijaus Baranovo (pranešėjas), Stasio Gagio, Ričardo Piličiausko (kolegijos pirmininkas), Veslavos Ruskan ir Skirgailės Žalimienės, sekretoriaujant Aušrai Dzičkanecienei, dalyvaujant atsakovo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atstovei Irinai Urbonė,

viešame teismo posėdyje išnagrinėjo norminę administracinę bylą pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gruodžio 19 d. nutartį ištirti Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų registravimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001 m. gegužės 25 d. įsakymu Nr. 260, 14.6 (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) ir 86.7 (vidaus reikalų ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymo Nr. 1V-268 redakcija) punktų atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalims ir konstituciniam teisinės valstybės principui (iš jo kylantiems teisės aktų hierarchijos bei proporcingumo imperatyvams).

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

1. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo S. K. apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2013 m. vasario 19 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo S. K. skundą atsakovui valstybės įmonei „Regitra“ dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus. Šios individualios bylos (administracinė byla Nr. A⁴⁹²-1480/2013) nagrinėjimo metu priimta 2013 m. gruodžio 19 d. nutartimi Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nutarė pradėti tyrimą dėl Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų registravimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001 m. gegužės 25 d. įsakymu Nr. 260 (toliau – ir Taisyklės), 14.6 (2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) ir 86.7 (2008 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. 1V-353 redakcija) punktų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir Konstitucija) 23 straipsnio 1 ir 2 dalims ir konstituciniam teisinės valstybės principui (iš jo kylantiems teisės aktų hierarchijos bei proporcingumo imperatyvams).

2. Motyvuodamas savo abejonę dėl minėtų Taisyklių nuostatų teisėtumo, teismas pirmiausia pažymi, jog šiose nuostatose įtvirtintu reguliavimu, pagal kurį Lietuvos Respublikoje neregistruojamos neidentifikuotos transporto priemonės, taip pat išregistruojamos transporto

priemonės, teisėsaugos institucijos tyrimo metu nustatė, kad jos buvo įregistruotos su suklastotu identifikavimo numeriu, yra ribojama atitinkamos transporto priemonės savininko nuosavybės teisės apimtis. Tokį vertinimą teisėjų kolegija iš esmės grindžia aplinkybe, jog pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – ir Saugaus eismo įstatymas) 27 straipsnio 1 dalį (2010 m. gruodžio 2 d. įstatymo Nr. XI-1198 redakcija) viešajame eisme leidžiama dalyvauti tik įregistruotoms motorinėms transporto priemonėms. Akcentuodamas aplinkybę, jog minėtuose Taisyklių 14.6 ir 86.7 punktuose nustatyti motorinės transporto priemonės neregistravimo (išregistravimo) pagrindai nėra numatyti įstatyme, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas mano, kad šios nuostatos galimai neatitinka Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtintų nuosavybės neliečiamumo ir apsaugos principų bei iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisės aktų hierarchijos reikalavimų.

3. Kvestionuodamas aptariamų Taisyklių nuostatų atitiktį minėtoms Konstitucijos nuostatomis ir iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantiems proporcingumo reikalavimams, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas remiasi jo nagrinėjamoje individualioje administracinėje byloje, kurioje priimta nutartis iširti aptariamo norminio akto teisėtumą, nustatytomis ginčo faktinėmis aplinkybėmis. Šiuo aspektu teisėjų kolegijai iš esmės kyla abejonių dėl to, ar ginčo reguliavimu nėra viršijama to, kas yra būtina Taisyklių 14.6 ir 86.7 punktais siekiamam tikslui užtikrinti, nes nėra visiškai jokių išimčių šiose norminio akto nuostatose nustatytų motorinių transporto priemonių neregistravimo (išregistravimo) pagrindų taikymui. Tokių išimčių nėra numatyta net ir tais atvejais, kai nors įgalios valstybės institucijos ir nustato, jog atitinkamos transporto priemonės identifikaciniai žymenys turi klastojimo požymių, tačiau (1) nėra jokių objektyvių galimybių nustatyti autentišką identifikavimo numerį, (2) nėra nustatomi objektyvūs faktiniai duomenys, leidžiantys teigti apie šios transporto priemonės vagystę, neteisėtą naudojimą, savininko nesąžiningumą ir pan.

II.

4. Rengiantis nagrinėti norminę bylą teismo posėdyje, buvo gautas atsakovo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – ir atsakovas) atsiliepimas (b. l. 22, 23), kuriame nesutinkama su Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gruodžio 19 d. nutartyje išdėstytais abejonėmis ir argumentais dėl tikrinamų Taisyklių nuostatų galimo neteisėtumo.

5. Pasisakydamas dėl šio teismo abejonių, susijusių su Taisyklių 14.6 ir 86.7 punktų atitiktimi Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtintiems nuosavybės neliečiamumo ir apsaugos principams bei iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantiems teisės aktų hierarchijos reikalavimams, atsakovas atkreipia dėmesį į tai, kad Saugaus eismo įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje motorinės transporto priemonės registravimą teisėkūros subjektas apibrėžia kaip veiksmus, apimančius motorinės transporto priemonės tapatumo nustatymą, jų duomenų įrašymą į Kelių transporto priemonių registrą, valstybinio numerio ženklų ir transporto priemonės registravimo dokumento išdavimą. Vertina, kad taip įstatymų leidėjas įtvirtino reikalavimą prieš registruojant motorinę transporto priemonę nustatyti šios priemonės tapatumą, o tam (tapatumui nustatyti) būtina identifikuoti visus į minėtą registrą įrašomus duomenis. Neidentifikavus šių duomenų, nėra įmanoma nustatyti transporto priemonės tapatumo, todėl nėra pagrindo registruoti šios transporto priemonės. Atitinkamai atsakovas daro išvadą, jog draudimas registruoti neidentifikuotas transporto priemones yra įtvirtintas įstatyme.

6. Dėl aptariamų norminio teisės akto nuostatų galimo neatitikimo proporcingumo reikalavimams atsakovas atkreipia dėmesį į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2001 m. gegužės 7 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I²-4/2001. Mano, kad šiame sprendime, nors ir priimtame dėl kito norminio akto nuostatų teisėtumo, iš esmės buvo svarstomi klausimai, kurie yra analogiški nagrinėjamiems šioje norminėje byloje. Prašo vadovautis šiuo 2001 m. gegužės 7 d. sprendimu sprendžiant dėl ginčo norminio akto nuostatų teisėtumo.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

III.

7. Nagrinėjama administracinė (norminė) byla yra inicijuota siekiant iširti tam tikrų Taisyklių (toliau tekste remiamasi vidaus reikalų ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymo Nr. 1V-268 redakcijos Taisyklių nuostatomis, išskyrus atskirai nurodytus atvejus), nustatančių motorinių transporto priemonių ir jų priekabų (toliau – ir transporto priemonės) registravimo, valstybinio numerio ženklų ir transporto priemonių registravimą patvirtinančių dokumentų išdavimo Lietuvos Respublikoje tvarką (Taisyklių 1 p. (vidaus reikalų ministro 2008 m. spalio 2 d. įsakymo Nr. 1V-353 redakcija), nuostatų teisėtumą.

8. Kaip matyti iš 2013 m. gruodžio 19 d. nutarties administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-1480/2013, ši tyrimą inicijavusi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija nagrinėjimo objektu, be kita ko, įvardijo Taisyklių 86.7 punktą ir nurodė, jog tikrintina šios nuostatos redakcija, nustatyta vidaus reikalų ministro 2008 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. 1V-353. Pastebėtina, jog pastaruoju vidaus reikalų ministro įsakymu šis Taisyklių punktas nebuvo keičiamas. Kita vertus, primintina, kad norminės administracinio akto teisėtumo bylos išnagrinėjimas nagrinėjamu atveju turi padėti teismui įvykdyti teisingumą individualioje byloje, būti naudingas (bylos išnagrinėjimo iš esmės ir procesinio sprendimo priėmimo byloje aspektu) besikreipiančiam teismui (pvz., žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. vasario 26 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁵⁷⁵-3/2009, Administracinė jurisprudencija Nr. 7(17); 2009, p. 18–33 ir kt.). Todėl, atsižvelgiant į teismo nutartį, kuria inicijuotas norminio teisės akto nuostatų tyrimas, taip pat individualioje byloje kilusiems ginčo teisiniams santykiams taikytinas teisės aktų nuostatas, šioje norminėje byloje sprendinas vidaus reikalų ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymo Nr. 1V-268 redakcijos Taisyklių 86.7 punkto teisėtumo klausimas.

9. Taigi, šioje byloje tikrintina: (1) Taisyklių 14.6 punkto (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) atitiktis Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalims ir iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantiems teisės aktų hierarchijos bei proporcingumo reikalavimams; (2) Taisyklių 86.7 punkto (vidaus reikalų ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymo Nr. 1V-268 redakcija) atitiktis Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalims ir iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantiems teisės aktų hierarchijos bei proporcingumo reikalavimams.

IV.

10. Taisyklių 14.6 punktas (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) nustato, kad „Lietuvos Respublikoje neregistruojamos <...> neidentifikuotos transporto priemonės“. Šio norminio akto 86.7 punktas (vidaus reikalų ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymo Nr. 1V-268 redakcija) nustato, kad „transporto priemonė išregistruojama <...> teisės saugos institucijos tyrimo metu nustačius, kad transporto priemonė buvo įregistruota su suklastotu identifikavimo numeriu“.

11. Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalys nustato, kad nuosavybė neliečiama, ir kad nuosavybės teises saugo įstatymai. Šios bei kitos Konstitucijos 23 straipsnio nuostatos, sudarydamos visumą, atskleidžia nuosavybės teisių gynimo esmę (Konstitucinio Teismo 2002 m. gegužės 27 d., 2008 m. spalio 30 d., 2009 m. balandžio 10 d. nutarimai); Konstitucijos 23 straipsnyje yra įtvirtintas nuosavybės neliečiamumo principas; pagal Konstituciją savininkas turi teisę su jam priklausančiu turtu atlikti bet kokius veiksmus, išskyrus uždraustus įstatymu, naudoti savo turtą ir lemti jo likimą bet koku būdu, kuriuo nepažeidžiamos kitų asmenų teisės ir laisvės (pvz., žr. Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 14 d., 2008 m. gegužės 20 d. ir 2008 m. spalio 30 d. nutarimus).

12. Konstitucinio Teismo formuojamoje oficialioje konstitucinėje doktrinoje yra pripažįstama ir tai, kad pagal Konstituciją nuosavybės teisė nėra absoliuti; ji gali būti įstatymu ribojama dėl nuosavybės objekto pobūdžio, dėl padarytų teisei priešingų veikų, dėl visuomenei

būtinu ir konstituciškai pagrįsto poreikio ir (arba) dėl kitų priežasčių, kai neapribojus šios teisės nebūtų galima apsaugoti Konstitucijoje įtvirtintų vertybių, būtų pakenkta viešajam interesui; nuosavybės teisės ribojimas nėra negalimas, tačiau visais atvejais turi būti laikomasi šių sąlygų: nuosavybės teisė gali būti ribojama tik remiantis įstatymu; ribojimai turi būti būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves, Konstitucijoje įtvirtintas vertybes ir (arba) konstituciškai svarbius tikslus; turi būti laikomasi proporcingumo principo, pagal kurį įstatymuose numatytos priemonės turi atitikti siekiamus visuomenei būtinus ir konstituciškai pagrįstus tikslus (pvz., žr. Konstitucinio Teismo 2009 m. balandžio 10 d. ir 2011 m. sausio 31 d. nutarimus).

13. Nutartį iširti nagrinėjamų Taisyklių nuostatų atitikti aukštesnės teisinės galios teisės aktų reikalavimams priėmusi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija iš esmės abejoja, ar paisant minėtos oficialios konstitucinės doktrinos: (1) tikrinamose nuostatose įtvirtintas reguliavimas, kaip galimai ribojantis (savaržantis) transporto priemonės savininko nuosavybės teisės, galėjo būti nustatytas žemesnės teisinės galios nei įstatymas teisės akte; (2) šiose Taisyklių nuostatose įtvirtintas reguliavimas atitinka iš Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalių bei teisinės valstybės principo kylančius proporcingumo reikalavimus.

V.

14. Saugaus eismo įstatymo 25 straipsnio 2 dalis (2007 m. lapkričio 22 d. įstatymo Nr. X-1337 redakcija), be kita ko, nustato, kad pagal bendrąją taisyklę „dalyvauti viešajame eisme Lietuvos Respublikoje leidžiama nustatyta tvarka įregistruotoms motorinėms transporto priemonėms, priekaboms <...>“. Identiška nuostata yra įtvirtinta ir šio įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje (2010 m. gruodžio 2 d. įstatymo Nr. XI-1198 redakcija).

15. Šiomis nuostatomis įstatymų leidėjas yra įtvirtinęs bendrą draudimą nustatyta tvarka neįregistruotų transporto priemonių savininkams, valdytojams ir naudotojams su šiomis priemonėmis dalyvauti viešajame eisme Lietuvos Respublikos teritorijoje. Tokiu reguliavimu, atsižvelgiant į minėtą Konstitucinio Teismo praktiką, neabejotinai yra ribojama (savaržoma) transporto priemonės savininko nuosavybės teisė; ši teisė pirmiausia yra ribojama (savaržoma) būtent įstatymu, o ne žemesnės galios teisės aktu.

16. Nagrinėjamos norminės bylos kontekste atskleidžiant šio įstatymų leidėjo nustatyto ribojimo (savaržymo) apimtį, primintina, kad, vadovaujantis Saugaus eismo įstatymo 27 straipsnio 3 dalimi (2010 m. balandžio 15 d. įstatymo Nr. XI-760 redakcija), transporto priemonės, priekabos registruojamos Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių registre (toliau – ir Kelių transporto priemonių registras). Kelių transporto priemonių registrą tvarko vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga – Vidaus reikalų ministerija ir registro tvarkymo įstaiga – valstybės įmonė „Regitra“ (Saugaus eismo įstatymo 27 str. 4 d. (2010 m. balandžio 15 d. įstatymo Nr. XI-760 redakcija).

17. Transporto priemonių registravimą apibrėžia Saugaus eismo įstatymo 2 straipsnio 32 dalis (2007 m. lapkričio 22 d. įstatymo Nr. X-1337 redakcija), pagal kurią jis yra suprantamas kaip „<...> veiksmai, apimantys motorinės transporto priemonės arba priekabos tapatumo nustatymą, jų duomenų įrašymą į Kelių transporto priemonių registrą, valstybinio numerio ženklų ir transporto priemonės registravimo dokumento išdavimą“. Analogiška nuostata yra įtvirtinta ir šiuo metu galiojančio Saugaus eismo įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje (2012 m. kovo 27 d. įstatymo Nr. XI-1943 redakcija). Nustatyti motorinių transporto priemonių ir jų priekabų registravimo ir apskaitos tvarką įstatymų leidėjas pavedė atsakovui (Saugaus eismo įstatymo 10 str. 5 d. 3 p. (2007 m. lapkričio 22 d. įstatymo Nr. X-1337 redakcija).

18. Taigi, vienas iš įstatymų leidėjo nustatytų transporto priemonės registravimo veikslių yra „transporto priemonės tapatumo nustatymas“. Iš šią sąvoką įtvirtinančių cituotos bei Saugaus eismo įstatymo 2 straipsnio 41 dalies (2007 m. lapkričio 22 d. įstatymo Nr. X-1337 redakcija) nuostatų loginės ir lingvistinės konstrukcijos, taip pat šią nuostatą analizuojant kitų aptariamo įstatymo nuostatų kontekste, matyti, jog minėtas „transporto priemonės tapatumo

nustatymas“ iš esmės reiškia veiksmus, atliekamus siekiant užtikrinti, kad Kelių transporto priemonių registre būtų užregistruota būtent pateikta, o ne kita transporto priemonė. Šis tikslas, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, be kita ko, suponuoja būtinybę registruojant transporto priemonę nustatyti šią priemonę (individualiai) identifikuojančius duomenis (duomenų visumą), t. y. duomenis (požymius) ar jų visumą, kurie leistų šią transporto priemonę objektyviai atskirti nuo kitų priemonių. Atskirai paminėtina ir tai, jog transporto priemonės registravimas, kaip minėta, apima šios priemonės duomenų įrašymą į Kelių transporto priemonių registrą. Todėl neabejotina, jog aptariamai tapatumo nustatymo veiksmai turi užtikrinti, jog į šį registrą bus įrašyti teisingi, tikslūs ir išsamūs transporto priemonės (ją identifikuojantys) duomenys (Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 10 str. 1 ir 3 p., 24 str. 6 d. 6 p. (2011 m. gruodžio 15 d. įstatymo Nr. XI-1807 redakcija); Valstybės registrų įstatymo 13 str. 5 d. 4 p. 14 str. 6 d. (2004 m. liepos 15 d. įstatymo Nr. IX-2371 redakcija).

19. Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, jog, įtvirtindamas bendrą draudimą neregistruotoms transporto priemonėms dalyvauti viešajame eisme Lietuvos Respublikos teritorijoje, įstatymų leidėjas taip pat nustatė, jog gali būti registruojamos tik tokios transporto priemonės, kurių tapatumas yra nustatytas, t. y., kurios yra identifikuotos pagal atitinkamus objektyvius jas identifikuojančius duomenis (požymius). Kitaip tariant, įtvirtino reikalavimą, jog šiame eisme dalyvautų tik tos transporto priemonės, kurių tapatumas yra nustatytas.

20. Minėta, jog, vadovaujantis tikrinamu Taisyklių 14.6 punktu (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija), Kelių transporto priemonių registre neregistruojamos „neidentifikuotos transporto priemonės“. Atskleidžiant, kas yra laikytina „neidentifikuota transporto priemonė“ šios nuostatos prasme, pirmiausia atkreiptinas dėmesys į Taisyklių 3.4 punkte nurodytą transporto priemonės apžiūros sąvoką, kuri apibrėžiama kaip „<...> transporto priemonės identifikavimas ir patikrinimas, ar registruotini transporto priemonės duomenys sutampa su transporto priemonės registravimui teikiamuose dokumentuose esančiais duomenimis arba [Kelių] transporto priemonių registre esančiais įrašais“.

21. Vadovaujantis Taisyklių 47 punktu, šios „<...> apžiūros metu tikrinami šie duomenys: markė, modelis, identifikavimo numeris, kategorija, klasės ir kėbulo tipo kodas, degalų tipas arba galios šaltinis, variklio numeris, spalva, sėdimų ir stovimų vietų skaičius, pagaminimo metai (kai nėra galimybės nustatyti transporto priemonės pirmosios registracijos datos), valstybinis numeris ir valstybinio numerio ženklų tvirtinimui skirtos vietos formatas. Be to, esant atitinkamai informacijai apie transporto priemonės identifikavimo žymenis, papildomai tikrinami šie duomenys: tipas/variantas/versija, leidžiama maksimali masė, puspriekabės leidžiamos maksimalios masės bei puspriekabės vilkiko apkrovos suma, masė be krovinių, tipo patvirtinimo numeris, variklio darbinis tūris, variklio galia, galios ir masės santykis“. Transporto priemonės apžiūra atliekama vizualiai apžiūrint transporto priemonę ir jos identifikavimo žymenis (Taisyklių 48 p.) bei patikrinant, ar apžiūrimos transporto priemonės duomenys ir ant transporto priemonės pritvirtintuose valstybinio numerio ženkluose įrašytas valstybinis numeris sutampa su pareiškėjo pateiktuose dokumentuose nurodytais arba Kelių transporto priemonių registre esančiais (tais atvejais, kai pareiškėjas negali pateikti registracijos liudijimo, senesnio pavyzdžio transporto priemonės registravimo dokumento ar ankstesnį transporto priemonės registravimą patvirtinančio dokumento) duomenimis (Taisyklių 52.1 p. (vidaus reikalų ministro 2006 m. gruodžio 27 d. įsakymo Nr. 1V-492 redakcija).

22. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad, vadovaujantis Taisyklių 52.2 punktu, tais atvejais, kai minėtų transporto priemonės duomenų nėra nei pateiktuose dokumentuose, nei transporto priemonių registre, šiems duomenims nustatyti valstybės įmonės „Regitra“ darbuotojas naudojami transporto priemonės žymenyse esančia informacija, atitinkamų duomenų žinytais. Be to, kai yra identifikacinių žymenų taisymo, klastojimo požymių ar tokių žymenų iš viso nėra – naudojamos ir teisėsaugos institucijų pateikiama informacija (Taisyklių 16.2, 51.3, 61.4 punktai), siekiant identifiкуoti transporto priemonę.

23. Taisyklėse vartojamos sąvokos, kurios šiame norminiame akte nėra apibrėžtos eksplicitiškai, atitinka Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių registro nuostatuose,

patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1286 (toliau – ir Registro nuostatai), vartojamas sąvokas (Taisyklių 3.7 p. (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija).

24. Šiuo aspektu paminėtina, kad Taisyklių 47 punkte nurodyti duomenys (dalis jų) Registro nuostatų 17 punktu (Vyriausybės 2005 m. lapkričio 28 d. nutarimo Nr. 1286 redakcija) yra įvardyti transporto priemonės techniniais duomenimis, o pagal šiuo metu galiojantį Registro nuostatų 14.11 punktą (Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimo Nr. 287 redakcija) – transporto priemonės identifikavimo duomenimis. Iš tiesų, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, Registro nuostatuose ir Taisyklių 47 punkte nurodyti duomenys (jų visuma) pagal savo pobūdį ir turinį neabejotinai yra susiję su konkrečios transporto priemonės identifikavimu.

25. Išdėstytos aplinkybės sudaro pakankamą pagrindą teigti, jog transporto priemonės identifikavimu šio norminio teisės akto prasme turi būti laikomas Taisyklių 47 punkte nurodytų bei registruotinių (techninių, identifikavimo) šios priemonės duomenų nustatymas ir (ar) jų (duomenų) tapatumo su transporto priemonės registravimui teikiamuose dokumentuose esančiais duomenimis arba Kelių transporto priemonių registre esančiais įrašais sutikrinimas. Atitinkamai darytina logiškai pagrįsta išvada, kad „neidentifikuota transporto priemonė“ Taisyklių 14.6 punkto (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) prasme yra laikytina tokia transporto priemonė, kurios (1) apžiūros metu nustatyti techniniai, identifikavimo duomenys nesutampa su registravimui teikiamuose dokumentuose esančiais duomenimis arba Kelių transporto priemonių registre esančiais įrašais, ir nėra galimybės nustatyti tikrųjų šių duomenų, arba (2) nėra nustatomi minėti duomenys, kurie (ar kurių visuma) leistų identifikuoti konkrečią (teikiamą registruoti) transporto priemonę.

26. Todėl, atsižvelgiant į šiame baigiamajame teismo akte pateiktą Saugaus eismo įstatymo nuostatų aiškinimą, galima daryti pagrįstą išvadą, jog Taisyklių 14.6 punktas (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) nenustato naujo transporto priemonių neregistravimo pagrindo, kuris nebūtų įtvirtintas įstatymu. Šios aplinkybės nagrinėjamu atveju pakanka pripažinti, kad nėra pagrindo konstatuoti šios norminio akto nuostatos neatitikimo Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalims ir konstituciniam teisinės valstybės principui, kiek tai yra susiję su minėtais teisės aktų hierarchijos reikalavimais.

27. Toliau tikrinant Taisyklių 14.6 punkte (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) įtvirtinto draudimo registruoti neidentifikuotą transporto priemonę atitiktį proporcingumo reikalavimams, pirmiausia pažymėtina, kad šioje nuostatoje nurodyta aplinkybė „neidentifikuota transporto priemonė“ nėra siejama su pateiktos registruoti transporto priemonės identifikavimo numerio nenustatymu.

28. Kaip minėta, norint pasiekti Saugaus eismo įstatyme ir Taisyklėse numatytos transporto priemonės tapatumo nustatymo (identifikavimo) procedūros tikslus, būtina, kad transporto priemonė būtų identifikuojama pagal tokius duomenis (duomenų visumą), kurie leistų ją atskirti nuo kitų transporto priemonių. Tačiau jei šis tikslas gali būti pasiektas naudojant kitus, nei transporto priemonės identifikavimo numeris objektyviai nustatomus transporto priemonę identifikuojančius duomenis (duomenų visumą), turi būti laikoma, jog transporto priemonė yra identifikuota (nustatytas jos tapatumas). Būtent toks reguliavimas, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, yra įtvirtintas Taisyklių 14.6 punktu (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija), o bylai aktualesiose Saugaus eismo įstatymo, Registro nuostatų ir Taisyklių nuostatose nėra normų, kurios leistų vertinti priešingai, t. y. kad vien negalėjimas nustatyti (autentiško) transporto priemonės identifikavimo numerio savaime reiškia pagrindą atsisakyti registruoti šią priemonę Kelių transporto priemonių registre.

29. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, nagrinėjamu atveju nėra jokio objektyvaus pagrindo pripažinti, kad Taisyklių 14.6 punkte (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) įtvirtintas transporto priemonės neregistravimo pagrindas lemtų neproporcingą nuosavybės teisių ribojimą (savaržymą), ar kad šis pagrindas neatitinka įstatymų leidėjo transporto priemonės tapatumo nustatymu (identifikavimu) siekiamų tikslų.

30. Pabrėžtina ir tai, kad tokio (subjektyvaus) pobūdžio aplinkybės, kaip transporto priemonės įgijėjo (valdytojo) sąžiningumas ir pan., neturi (negali turėti) jokios įtakos reikalavimui identifikuoti registruojamą transporto priemonę (nustatyti jos tapatumą) ir negali suponuoti tokio asmens teisės dalyvauti viešajame eisme su neidentifikuota transporto priemone. Nėra abejonių, jog leidimas registruoti neidentifikuotą transporto priemonę (transporto priemonę, kurios tapatumas nenustatytas), net ir, pavyzdžiui, atvejais, kai nėra pagrindo abejoti šios priemonės įgijėjo sąžiningumu, iš esmės paneigtų įstatymų leidėjo nustatytus ir transporto priemonės registravimu siekiamus tikslus, *inter alia* užtikrinti eismo ir jų dalyvių saugumą, derinti asmens, visuomenės ir valstybės interesus užtikrinant saugų eismą, užtikrinti efektyvią eismo dalyvių kontrolę (Saugaus eismo įstatymo 4 str., 10 str. 5 ir 9 d.; 13 str. 3 ir 5 d. ir kt.).

31. Remiantis tuo, kas išdėstyta, konstatuotina, jog Taisyklių 14.6 punktą (vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalims bei iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantiems teisės aktų hierarchijos ir porcingumo reikalavimams (imperatyvams).

VI.

32. Šioje byloje tikrinamas Taisyklių 86.7 punktą numato, kad transporto priemonė išregistruojama „<...> teisėsaugos institucijos tyrimo metu nustačius, kad transporto priemonė buvo įregistruota su suklastotu identifikavimo numeriu“.

33. Pagal Registro nuostatų 2 punktą (Vyriausybės 2005 m. lapkričio 28 d. nutarimo Nr. 1286 redakcija) „kelių transporto priemonės identifikavimo numeris – kėbulo arba važiuoklės (rėmo) numeris (VIN kodas – angl. Vehicle Identification Number)“. Transporto priemonės identifikavimo numeris (suteiktas gamintojo, kompetentingo subjekto) yra vienas iš transporto priemonę identifikuojančių duomenų (žymenų) (Taisyklių 3.5 ir 47 p.; Registro nuostatų 17.1 p. (Vyriausybės 2005 m. lapkričio 28 d. nutarimo Nr. 1286 redakcija), 14.11.1 p. (Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimo Nr. 287 redakcija)).

34. Taigi, teisėkūros subjektas Taisyklių 86.7 punkte numatyta pagrindą išregistruoti transporto priemonę pirmiausia sieja su vienu iš šių priemonę identifikuojančio duomenų – transporto priemonės identifikavimo numerio – suklastojimu. Antroji privaloma egzistuoti sąlyga yra aplinkybė, jog transporto priemonė buvo įregistruota su suklastotu jos identifikavimo numeriu, t. y. kad identifikuojant transporto priemonę (nustatant jos tapatumą) bei įrašant šią priemonę identifikuojančius duomenis į Kelių transporto priemonių registrą buvo remiamasi suklastotais duomenimis. Būtina pabrėžti ir tai, kad teisėkūros subjektas Taisyklių 86.7 punkte vartoja sąvoką „suklastotas“, kuri implikuoja aktyvius veiksmus pakeičiant autentišką žymenį kitu, taip siekiant nusikalstamų ar kitų tikslų, apsunkinant (padarant neįmanoma) galimybę pagal šį identifikavimo žymenį identifikuoti transporto priemonę (nustatyti jos tapatumą).

35. Sutiktina, kad gamintojo (kompetentingo subjekto) suteiktas transporto priemonės identifikavimo numeris yra svarbus žymuo, kuris kartu su kitais transporto priemonę identifikuojančiais duomenimis padeda lengviau identifikuoti konkrečią transporto priemonę (nustatyti jos tapatumą). Šio žymens svarbumas ir paskirtis yra akcentuotas ir Europos Sąjungos teisės aktų leidėjų. Pavyzdžiui, 2011 m. sausio 11 d. Europos Komisijos reglamento (ES) Nr. 19/2011 dėl variklinių transporto priemonių ir jų priekabų tipo patvirtinimo, atsižvelgiant į gamintojo identifikavimo plokštelę ir transporto priemonės identifikavimo numerį reikalavimų, kuriuo įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 661/2009 dėl variklinių transporto priemonių, jų priekabų ir joms skirtų sistemų, sudėtinųjų dalių bei atskirų techninių mazgų tipo patvirtinimo, atsižvelgiant į jų bendrąją saugą, reikalavimų, 2 straipsnio 2 punkte nurodoma, jog „transporto priemonės identifikavimo numeris (VIN) – gamintojo transporto priemonei priskirtas raidžių ir skaitmenų kodas, kuriuo siekiama užtikrinti tinkamą kiekvienos transporto priemonės identifikavimą“. 1975 m. gruodžio 18 d. Tarybos direktyvos 76/114/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių motorinių transporto priemonių ir jų priekabų identifikavimo lenteles, įrašus, tų lentelių tvirtinimo vietą ir būdus, suderinimo

priedo 3 punkte nustatyta, kad „transporto priemonės identifikavimo numeris – tai nustatytas simbolių derinys, kurių kiekvienai transporto priemonei paskiria gamintojas. To numerio paskirtis – užtikrinti, kad kiekvieną transporto priemonę padedant gamintojui būtų galima aiškiai identifikuoti 30 metų ir kad tam tikslui nereikėtų naudoti jokių kitų duomenų <...>“.

36. Minėta, jog įstatymų leidėjas iš esmės yra nustatęs, jog gali būti registruojamos tik tokios transporto priemonės, kurių tapatumas yra nustatytas, t. y. kurios yra identifikuotos pagal atitinkamus objektyvius jas identifikuojančius duomenis (požymius). Kai paaiškėja, kad identifikuojant ir registruojant transporto priemonę buvo remiamasi suklastotais identifikuojančiais duomenimis (žymėmis), ypač tokiais, kaip transporto priemonės identifikavimo numeris, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, negali būti pripažįstama, jog šis įstatymų leidėjo reikalavimas buvo įvykdytas, kad registravimas yra pagrįstas. Leidimas toliau su tokia transporto priemone dalyvauti viešajame eisme, t. y. jos neišregistravimas, būtų nesuderinamas su įstatymų leidėjo transporto priemonių registravimu siekiamais tikslais.

37. Pabrėžtina ir tai, kad, kaip matyti iš Taisyklėse įtvirtinto teisinio reglamentavimo, šio norminio akto 86.7 punktas negali būti laikomas užkertančiu kelią transporto priemonės savininkui (valdytojui) nustatyta (bendra) tvarka kreiptis į kompetentingą instituciją dėl transporto priemonės identifikavimo (pvz., pagal autentišką transporto priemonės identifikavimo numerį, o jo nenustačius – kitus identifikavimo duomenis (duomenų visumą), leidžiančius nustatyti transporto priemonės tapatumą) ir įregistravimo Kelių transporto priemonių registre.

38. Tai nereiškia, kad vien galimybė įregistruoti transporto priemonę, jei ją galima identifikuoti pagal kitus duomenis (požymius) nei identifikavimo numeris, gali leisti pripažinti Taisyklių 86.7 punkte įtvirtintą reguliavimą neproporcingu. Iš tiesų atkreiptinas dėmesys į tai, kad transporto priemonės registravimas atliekamas šios priemonės savininko (valdytojo) iniciatyva (Taisyklių 58 p.). Vien tik asmens disponavimas transporto priemone nesuponuoja pareigos šią transporto priemonę registruoti, jei ja nedalyvaujama viešajame eisme. Įstatymas nenumato jokių įgaliojimų Kelių transporto priemonių registro tvarkymo įstaigai be transporto priemonės savininko (valdytojo) sutikimo registruoti šią priemonę. Akcentuotina ir tai, kad transporto priemonės įregistravimas su suklastotu identifikavimo numeriu (t. y. šis numeris buvo įtrauktas į registrą, kaip transporto priemonę identifikuojantis duomuo), atsižvelgiant į šio žymens paskirtį, negali būti laikoma registravimo klaida. Pastaroji aplinkybė, kaip minėta, yra pakankama pripažinti, jog buvo įregistruota neidentifikuota transporto priemonė (transporto priemonė, kurios tapatumas nenustatytas). Atitinkamai kompetentingo subjekto galimybė išregistruoti tokią transporto priemonę ir tokiu būdu eliminuoti ją iš viešojo eismo Lietuvos Respublikos teritorijoje negali priklausyti nuo šios priemonės savininko (valdytojo) valios. Įstatymų leidėjo nustatytas reikalavimas, kad viešajame eisme dalyvautų tik įregistruotos transporto priemonės, kaip minėta, *inter alia* suponuoja reikalavimą užtikrinti, jog šiame eisme dalyvautų tik tokios transporto priemonės, kurių tapatumas buvo nustatytas. Delsimas eliminuoti galimybę su tokia transporto priemone dalyvauti viešajame eisme Lietuvos Respublikos teritorijoje (pvz., laukimas iki transporto priemonės savininkas (valdytojas) pristatys šią transporto priemonę naujai apžiūrai) nebūtų suderinamas su minėtais įstatymo reikalavimais. Visa tai, išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, taip pat leidžia pripažinti, kad teisėkūros subjekto nustatytas reikalavimas išregistruoti transporto priemonę, kai teisėsaugos institucijos tyrimo metu nustatoma, jog ji įregistruota su suklastotu identifikavimo numeriu, atitinka įstatymą ir yra objektyviai pateisinamas bei nepažeidžia aptariamų proporcingumo reikalavimų.

39. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, taip pat atsižvelgdama į šiame baigiamajame teismo akte konstatuotas aplinkybes, jog draudimą registruoti bei dalyvauti viešajame eisme transporto priemonėms, kurios neidentifikuotos (kurių tapatumas nenustatytas), yra įtvirtinės įstatymų leidėjas, bei transporto priemonės identifikavimo (tapatumo nustatymo) veiksmų tikslus ir paskirtį, išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, jog Taisyklių 86.7 punktas neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalims bei iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantiems teisės aktų hierarchijos ir proporcingumo reikalavimams (imperatyvams).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 115 straipsnio 1 dalies 1 punktu, išplėstinė teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a :

Pripažinti, kad Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų registravimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001 m. gegužės 25 d. įsakymu Nr. 260, 14.6 (Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2011 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. 1V-252 redakcija) ir 86.7 (Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymo Nr. 1V-268 redakcija) punktai neprieštaruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio 1 ir 2 dalims ir konstituciniam teisinės valstybės principui (iš jo kylantiems teisės aktų hierarchijos bei proporcingumo imperatyvams).

Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai

Anatolijus Baranovas

Stasys Gagys

Ričardas Piličiauskas

Veslava Ruskan

Skirgailė Žalimienė